

ENDÜSTRİYEL ELEKTRONİK

(Yılsonu Sınavı)

Süre 100 dakikadır. Soruların tümü yanıtlanacaktır. Kendi not ve kitaplarınızdan yararlanabilirsiniz. Puanlama: 1 Soru 35, 2 Soru 40, 3 Soru 25.

1. Bir primerden anahtarlamalı basit güç kaynağında anahtar olarak karakteristikleri Şekil-1'de verilen güç MOSFET'i kullanılıyor. (Güç MOSFET'i için devre kenetlenmesiz endüktif yük oluşturmaktadır). Güç kaynağında $V_I = 310V$, $V_O = 48V$, Devrenin çalışma akımı $I_L = 5A$, $I_{Omin} = 0.1A$ olarak verilmiştir. MOSFET $R_S = 75 \text{ Ohm}$ iç dirençli bir üreteçle sürülüyor. Eşik gerilimi $V_T = 4V$, $R_{DSon}(25^\circ C) = 0.4 \text{ Ohm}$ dur. Maksimum güçte jonksiyon sıcaklığı $T_j = 140^\circ C$ değerini aşmayacaktır. Sürücü darbe genliği $V_{GG}=12V$, anahtarlama frekansı $f_s = 50 \text{ kHz}$, trafonun çevirme oranı $ü = 3.1$ olarak verilmiştir.

a- MOSFET'in sağlaması gereken sınır şartlarını bulunuz.

b- t_{s1} ve t_{s2} anahtarlama sürelerini bulunuz.

c-Devrenin anahtarlama ve iletim kaybını hesaplayınız.

d-Çevre sıcaklığı $T_a = 50^\circ C$ iken yukarıda belirtilen jonksiyon sıcaklığı değerinin aşılması için $R_{\theta ja}$ ısıl direnci hangi değerden küçük tutulmalıdır? Hesaplayınız. Anahtarlama ve iletim kaybı dışındaki kayıplar ihmal edilecektir.

2. Bir dirençli nem algılayıcı, Şekil-2a'daki akım kaynağı ile birlikte kullanılarak nem-gerilim çevirici düzeni gerçekleştirilecektir. Nem algılayıcının karakteristiği

$$R(\text{Ohm}) = R_0 \cdot (RH\%)^{-a}$$

bağıntısıyla verilmektedir. Bu bağıntıda R_0 büyüklüğü direnç boyutunda bir çarpan ve a büyüklüğü de bir üs olmakta, RH büyüklüğü ise bağıl nem oranını göstermektedir.

a- Verilen karakteristik yardımıyla R_0 ve a büyüklüklerinin nasıl belirleneceğini araştırınız, ilgili bağıntıları yazarak bu büyüklükleri belirleyiniz.

b- $V_{I2} = 1V$, $I_L = 10\mu A$ olarak verilmiştir. İşlemsel kuvvetlendiriciler için $V_{Omaks} = -V_{Omin} = 10V$ olarak saptanmıştır. Eleman değerlerini belirleyiniz. Bu durumda devrenin nem algılama aralığı ne olur, bulunuz.

c- V_{O1} çıkışına bir düzeltme devresi bağlanarak $RH(\%)$ bağıl nem oranı ile orantılı bir V_{O2} çıkış gerilimi elde etmek için çıkışa nasıl bir devre bağlamak gerekir? Bunun için gerekli açıklamaları da vererek bir devre öneriniz. Devrenin bloklarını çizerek belirtiniz.

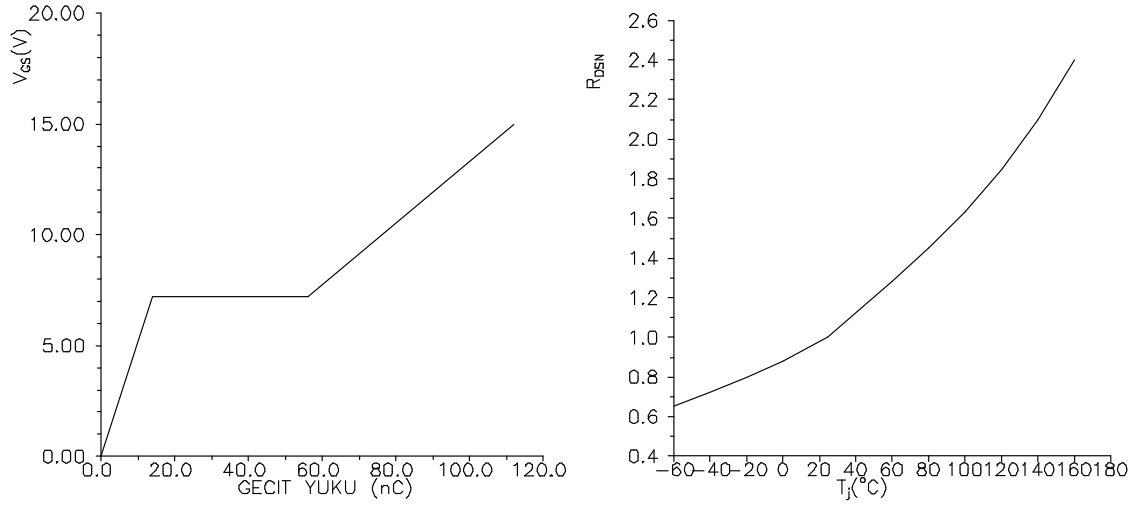
3. Şekil-3'deki faz döndüren tek yönlü doğrultucuda diyot için $V_\gamma = 0.6V$ olarak verilmiştir. Devrenin giriş direnci $R_i = 1k$, doğrultma yönünde gerilim kazancının modülünün $K_V = 5$ olması isteniyor

a- Direnç değerlerini belirleyiniz.

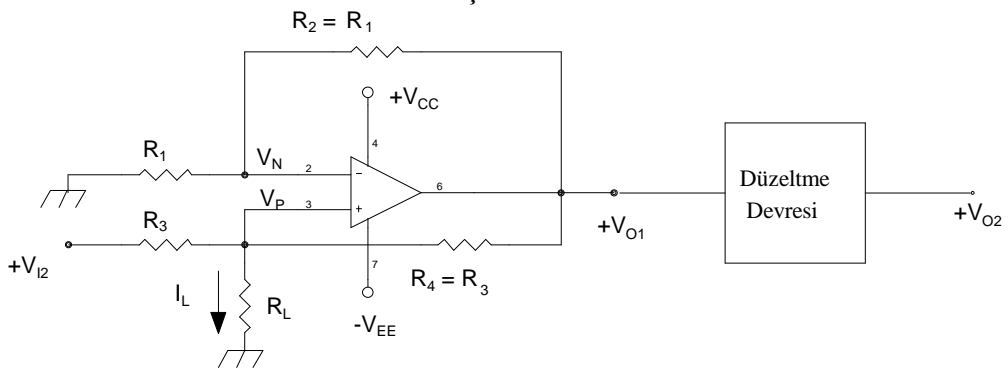
b- Alçak frekans hatasının sinüs biçimli ve 10 V genlikli bir giriş işareti için 10^{-4} den küçük kalabilmesi için işlemsel kuvvetlendiricinin açık çevrim kazancı nasıl seçilmelidir? Bu durumda doğrultucunun eşik gerilimi ne olur?

c- $f = 10kHz$ de frekansa bağlı bağıl hatanın 10^{-4} den küçük kalabilmesi için kuvvetlendiricinin kazanç-band genişliği çarpımı hangi şartı sağlamalıdır?

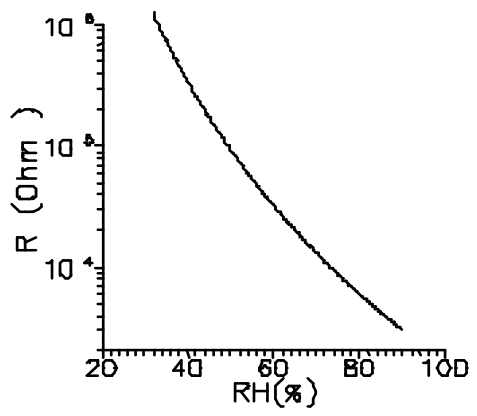
d- Mutlak frekans kısıtlamasının $f_H \geq 20kHz$ olabilmesi için İşlemsel kuvvetlendiricinin yükselme eğimi nasıl seçilmelidir? Bu frekanstaki bağıl hatayı hesaplayınız.

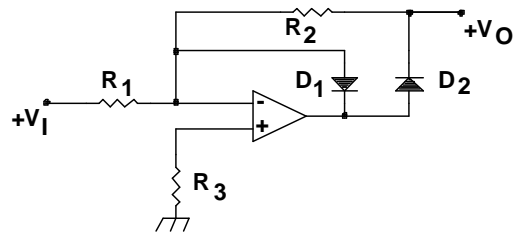
Şekil-1

Şekil-2a.

Şekil-2b

Şekil-3